

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi J. B.

o wznowienie postępowania

zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w O.

z dnia 7 kwietnia 2000 r., sygn. akt I C (...),

w sprawie z powództwa J. B.

przeciwko Bankowi G.(...) S.A. – Oddziałowi w K.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 marca 2010 r.,

zażalenia J. B. na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 grudnia 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił, jako spóźnioną, skargę J. B. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 27 września 2000 r. w sprawie z jego powództwa przeciwko Bankowi G.(...) w K. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. W odniesieniu do powołanych

podstaw restytucyjnych w postaci oparcia wyroku na dokumentach podrobionych i przerobionych, uzyskania wyroku drogą przestępstwa oraz wykrycia nowych faktów i dowodów upłynął już, wskazany art. 408 k.p.c., pięcioletni termin od uprawomocnienia się wyroku. Nie ma znaczenia kiedy powód dowiedział się o tych podstawach. Na przewidzianą art. 401 pkt 2 k.p.c. podstawę nieważności postępowania nie wskazują zarzuty nie dość wnikliwego zbadania sprawy oraz odmowy przyznania pełnomocnika z urzędu. Ponadto przekroczony został trzymiesięczny termin od dnia ogłoszenia wyroku, przewidziany art. 407 § 1 k.p.c.

Skarżący w zażaleniu domagał się uchylecia postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, zarzucając, że podstawa nieważności postępowania związana jest z pozbawieniem go możliwości działania spowodowanym odmową przyznania pełnomocnika z urzędu na etapie postępowania odwoławczego przed Sądem Apelacyjnym, co stwierdzone zostało wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z dnia 17 czerwca 2008 r. Odpis tego orzeczenia wraz z uzasadnieniem doręczony został skarżącemu we wrześniu 2009 r., a zatem wówczas dowiedział się o merytorycznej podstawie skargi, którą jest nieważność postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesienie skargi o wznowienie postępowania ograniczone jest terminem, którego przekroczenie powoduje jej odrzucenie w oparciu o art. 410 § 1 k.p.c. Przewidziany art. 407 § 1 k.p.c. trzymiesięczny termin rozpoczyna bieg od dnia, w którym stało się możliwe złożenie skargi, co następuje w dniu uzyskania przez stronę wiadomości o tym, że istnieje określona podstawa do wznowienia postępowania. Przepis ten wprowadza zatem czasowe ograniczenie dopuszczalności skargi w powiązaniu z przyczyną wznowienia. Z kolei art. 408 k.p.c. przewiduje drugi, pięcioletni, prekluzyjny termin, przed upływem którego w ogóle możliwe jest skuteczne wystąpienie ze skargą. W odniesieniu do podstawy obejmującej pozbawienie strony możliwości działania nie ma terminu ograniczającego w bezwzględny sposób dopuszczalność wniesienia skargi. Do tej podstawy odnosi się jedynie trzymiesięczny termin ograniczający z art. 407 § 1 k.p.c. Przenosząc te rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy należy uznać, że prawidłowo Sąd Apelacyjny powołane w skardze podstawy wznowienia, objęte art. 403 § 1 i 2 k.p.c., uznał za spóźnione.

Nie można natomiast podzielić stanowiska tego Sądu dotyczącego podstawy nieważności postępowania. Wbrew przytoczonemu ustaleniu skarżący pozbawienie możliwości działania łączy z naruszeniem prawa, polegającym na odmowie ustanowienia

pełnomocnika z urzędu. Stanowisko to argumentuje stwierdzeniem przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu w wyroku z dnia 17 czerwca 2008 r. naruszenia jego prawa do sądu i rzetelnego procesu. Dochowanie terminu do wniesienia skargi odnosi do daty doręczenia mu odpisu tego wyroku z uzasadnieniem. Nie doszło zatem do zbadania przez Sąd Apelacyjny, przy uwzględnieniu treści powyższego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz wypowiedzi doktryny i judykatury (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2007 r. I PZ 5/07, OSNP 2008/13-14/196), dotyczących wpływu orzeczenia stwierdzającego naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r., na sytuację strony i postępowanie sądowe. Rozważenia wymagało, czy powoływane okoliczności wypełniają powołaną podstawę wznowienia, czy podstawa ta rzeczywiście istnieje oraz, czy dochowany został termin do złożenia skargi o wznowienie postępowania, stosownie do art. 410 § 1 k.p.c. Nie było podstaw do przeprowadzenia kontroli prawidłowości kwestionowanego orzeczenia, wobec niezbadania przez Sąd Apelacyjny tych kwestii.

Z powyższych względów zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu, a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania w oparciu o art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.